

Oroväckande höga halter av läkemedel, ammoniak och cancerogena PAH-föreningar i Gnestas avloppsvatten

Avloppsreningsverket i Gnesta tätort släpper återkommande orenat vatten rakt ut i Sigtunaån. Länsstyrelsen har också flera gånger anmält Gnesta kommun för miljöbrott för otillåtet höga utsläpp.

Hittills har diskussionen om utsläppen från Gnesta reningsverk dock mest handlat om näringsämnen som fosfor och kväve. För att öka kunskapen om utsläpp av även andra ämnen har vi låtit genomföra en fristående undersökning under ledning av Juha Salonsaari, expert inom akvatisk ekologi.

Resultaten visar att reningsverket släpper ut oroväckande mängder läkemedelsrester, ammoniak och cancerogena PAH-föreningar i Sigtunaån. Föroreningarna rinner vidare ut i sjön Sillen och nedströms i Trosaåns vattensystem.

Undersökningen har genomförts med en metodik där prover tagits i ån både en bit uppströms och nedströms reningsverket. På detta sätt kan vi dra tillförlitliga slutsatser om att eventuellt förhöjda nivåer av föroreningar nedströms verkligen beror på utsläpp från reningsverket.

Vid våra mätningar, som genomfördes i maj respektive juli, visade sig halterna av ammoniak vara 3–4 gånger högre i ån nedströms reningsverket jämfört med uppströms. Vår rapport visar att under förhållanden med höga sommartemperaturer riskerar halterna nedströms bli så höga att de blir akut giftiga för fisk.

Vid mätningen i juli undersökte vi även utsläppen av tolv vanligt använda läkemedel. Samtliga förekom i avsevärt högre halter nedströms reningsverket jämfört med uppströms. Exempelvis var halterna av epilepsimedicinen Gabapentin 12 gånger högre nedströms, och halterna av diabetesmedicinen Metformin, 15 gånger högre. Trots att man vet att förekomsten av läkemedel i miljön har ökat är kunskapen begränsad om deras effekter på djur och växter. Forskare oroar sig också alltmer för de cocktaileffekter som uppstår när flera olika substanser blandas och förstärker varandra. Våra analyser visar också att mängden cancerogena PAH-föreningar i bottensedimenten är nästan dubbelt så hög nedströms reningsverket som uppströms.

Sammanfattningsvis vill vi rikta en kraftfull uppmaning till Gnesta kommun att intensifiera arbetet med att minska utsläppen av miljöskadliga ämnen i våra vattendrag. I det pågående arbetet med ett nytt avloppsreningsverk måste högsta möjliga krav ställas på den nya anläggningens kapacitet att rena avloppsvattnet från samtliga de miljöskadliga ämnen som hamnar i vårt avloppsvatten. Från att ha varit sämst i klassen är det vår förhoppning att Gnesta i framtiden kan utvecklas till ett föredöme.

Staffan Andrén, Naturskyddsföreningen Daga-Gnesta

Signe Johannessen, Art Lab Gnesta

RJK - Rädda Jorden Klubben (en grupp natur- och miljöengagerade barn i åldern, 12–13 år bosatta i Gnesta).